

Tózsér Árpád

# Létfeledők

1.

Fiatalon, furcsa, magánytól vonító  
szavaimat száműztem valahová belső  
deklinációm tizenharmadik esetébe. [S közben  
rejtegetett énem mit nem adott volna a  
hús-vér lányok egyetlen érintéséért!]

S e „nem-tulajdonképpeni lételemet”  
csak felerősítette bennem a társadalom  
elidegenedettség-sűrítménye. Egyik is, másik is  
a tudatom tudattalanjának mélyére nyomta  
belső grammatikám személyragjait.

A szocializmus komnatáin  
úgy haladtam át, mint kit meghipnotizáltak,  
Angiolieri asszony Cipolla termén: létfeledve,  
s nem volt, ki féltőn rám kiáltott volna:  
*Accidente!* – hogy felébredjek.

2.

1989-ben, a pozsonyi Glasznosztzy Színházban  
a *Próba* című darabot adták. [Š. P., szlovák költő  
írta, de írhattam volna akár én is.] – A színészek  
valami szocialista Disney World-színpadon egy  
*Mizantróp*-átiratot próbálnak. Alceste az egész  
emberi civilizációt képmutatásnak nevezi, mert  
az nem az emberi létezés tulajdonképpeni  
tengelye [nem az ember Éghez, Földhöz s  
önmagához való hűsége] körül, hanem a ha-  
zug társasági/társadalmi létezés körül forog.  
Aztán kitör s győz a mizantróp forradalom, s  
Alceste most már a „mizantrópokat” kezdi nem  
szeretni. Összeférhetetlensége, permanens  
„ellenzékiése” miatt végül a főmizantróppá  
vedlett Oronte börtönbe csukhatja. – Közben  
körttem zsongott, zszibongott az immár szín-  
tén forradalmi s így „interaktív” nézőtér: mítosz  
és történelem egymásba ért. Nekem meg

a szem és a látás közötti időrezen át az villant emlékezetembe, hogy rég, diákkoromban zord magányom miatt engem is sokan Alcestenek hívtak. Most pedig, 2021-ben, mikor e nem versbe, hanem az ókori drámák komor kórusainak szájába való sorokat rovom, azon tűnődöm: ahogyan én itt összekeverem a műnemeket s korokat (lásd például főntebb a nem helyén használt, mert túlságosan új „interaktív” jelzót), úgy Š. P. a Molière-darab átíratának akár a *Létfeledők* címet is adhatta volna. Minden, ami van, Most van.

3.

Később, mint posztmodern létfeledők, átpártoltunk Célimène-hez, mondván: Az vagyunk, amit mondunk. S ugyanezt a poszt-elmészek nyelvén: Az *Én* is pusztán nyelvi konstrukció! – S e szerint határoztuk meg magunkat, azonosságunkat, így mutatkoztunk be, e szerint szeretkeztünk, éltünk, írtunk, felszabadultan és szabadosan, hisz egy nyelvi konstrukció mivel is bűnözhetne, s ha igen, akkor sem büntethető!

4.

Egy nap azonban gondoltam egyet és [gyakorlott lélekvandor lévén] visszavándoroltam egészen az első létfeledők, Platón és Arisztotelész idejébe, egyenesen az aiginai rabszolgapiacra. Egyszerre voltam Annikerisz, a hedonista filozófus, Platón pártfogója, s a későbbi léttudós Heidegger, aki *anno*, a távoli jövőben, a *jelenválólét*-elv alapján majd újra akarja kezdeni a történelmet. Valamint voltam még egy holdkóros huszonegyedik századi költő is [alias Alceste], ki mint pályájáról letérő szív, hiteles ritmusát, létét keresve, sorra próbálgatta a századok mellkasát. S ebben a hármas minőségemben elképzeltem, hogy nincs hús minám, nem válthatom ki Platón a rabszolgaságból, *ergo* nem írja meg az *Államot*, műveihez a későbbi európai bölcsek nem írnak „lábjegyzeteket”, a létfeledő metafizika nem kezdődik el és nem folytatódik, Molière nem írja meg a *Mizantrópot*, s a Krisztus utáni huszadik század közepén azt a bizonyos balfácán komáromi gimnazistát

[az aiginai piacon tébláboló költő pre-posztfiguráját]  
a lányosztálytársai nem nevezhetik el Alceste-nek,  
ember- és nőgyűlölőnek.

5.

S abban az előző életemben,  
ott, az ókori rabszolgapiacon egyszerre néztem  
szomorúan és elégtétellel a távolodó tölgyvállú filozófus után  
[azt mondták, az argoszi küklpszfalak építésére viszik], s közben,  
a déli verőben, a sziget lemagasabb pontján felizztak az Aphaia templom  
márványfalai, s timpanonján Pallasz Athéné a földről a földöntúliba  
nyújtózkodott. A nap sugarainak roppant körzői a templom  
Szaturnusz-négyszögének középpontjára mutattak, ahol az  
áldozatot bemutató *saját létében* az Ég és Föld között  
szemlélhette és érezhette magát.

